

بشنی سه
نومرو ۳۵

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ کانون اول
۱۳۲۱

مجموعہ سی

مرعش والبستانده ذوالقدر [دولنادر] اوغلارى حکومتى

(۲۴ نجى نسخەدن مابعد)

ابراهيم پاشا بو بادره مؤلمىي ايشتمىلە برابر معىتدە بولسان و
مقدارى آنجق بىش آتى بىك نفرە بالغ اوله بىلان عسكلە منهى حرڪت
اوله طورسون او صرەدە (زادەالبەلە فى الطین) قىيلندىن اوله رق قلندرك
درىكتە بىك ئەنچە ئەنچە ئەنچە مۇسىن دها انتظام ايدى ، شوبىلە كە شەھوار
اوغلى على بىك اعدامنى متعاقب دولغادرلى او لىكاسى طوغىرىدىن طوغىرى يە
تحت ادارە يە آندىزى هنگامە يېلىدىن بىچوق آدمىرك دىرىلىك جانلىش ،
يەنى دولنادر اوغلارى زمانىدە متصرف اولدەقلرى تىمارلار اللەرنىن آلنەش
ايدى . حالبىك دوح بىرىتە تائىرىدە قطع ارزاق قطع اعنادىن اشد
اولىقىندىن بونلار آچلىق يوزىندىن مرقساني كۆزە آلدەيرمىشلار ايدى كە
قلندرك ظھورىنى كىندىلىرى نجى بى لطف معنوي سورىتىدە تلقى و
هان آكا التحاق ايدىلەر . قلندر ايسە اشبو عنونە جىديدهنك ظھور و
التحاقدن معناً و مادە نشەباب قوت اوله رق باشندەكى جىيت عظيمە
ايلە برگرياد فساد شىكل وشىتىدە اوله رق دونە طولاشه البستانە طوغىرى
ايلارلىبور ايدى . ابراهيم پاشا بالتبه بىك آز اولان قوئە عسكلە يەسىلە
آرقەلەرى براقىور ايدىسىدە جىيت اشقيادە كى كىتشى يقىندىن كوردىكىندىن
وانسائى مخاصلەدە اتخاذ حسن تىپير ، اعدا ايجون اكتۈپ سلاحدىن دها
مؤثر بى واسطة تىمير اولىقىندىن مېتى اركاتىلە بو بابىدە مذاڭرىيە
باشلادى . نتىجە مذاڭرەدە عددودىت فىكر و نظر جەھتىلە ايشك سوکنى
دوشۇنەمبان كىروه اشقا حال حاضرە و دها طوغىرىسى
ظاھرەدە كىندىلىنى غالب و عدداً دخى فائق بىلدەكلەرنىن
دولايى كى آزى يە آله رق عساكىر پادشاهى يە عقولانە سالدىرىملىرى

قطعاً ملحوظ اولهرق بويله تهلکلى بوصاشه كىشىكىدىن ايسه تداير حسنه اتخاذىلە جمعيت اشقيانىڭ تقرىقى يكانە مدار موقىت اولماق اوزىز دوشۇنىلىدى . بودە ئىرنىدە كى ناپىارەدن محرومىت الجاسىلە ما يوساً قىندرە التحاقى ايدن دولنادرلى خلقنىڭ ئىمارلىرىنىڭ احبابىسىلە قابىل اولەجقىندىن مۇز كور ئىمارلىك افادە سەقراپ ويرلىش و قرار واقع كەل مهارتىھال آلتىدىن دولنادرلى بويى بىكلرىنى و آنلار مىانىدە كى بشانلو و قەرەجەلو بىكلرىنى تېلىخ ايدلەيكتىدىن دولنادرلىلە درحال قىندرەن آيرىلىپوردى . بىناءً عليه قىندرەك جمعىتى دوجار ضف اولىدىقىندىن ابراهىم باشا بالذات حر كتە بىلە لزوم كورمەكسىزىن مىبتىدە كى دركاھ عالى چاشىنگۈزىن بىلەللى مەدداغا و دلى پروانە نام اىكى صىد شىجىع قوماندا سىلە كوندرىدىكى برقاج بىك سوارى البستاك (باش ساز) يايلاسندە جمعيت اشقيا يە ملاقى اولەرق ايلك ھجومد قىندرەك و آنك ھوادارلىرىندىن اولان دولنادرلى بىكزى ادمىرىندىن دلى (دوندار) بىك نام دربىرك باشلىرى كىپلوب جىيتىرى بىريشان ايدلەي [۱] .

بىلە بىل شەزادەكەنڭ اجرای امىر خنانلىرى اىچۇن درسەعادتىدە آت ميدانى سوركاھ اتخاذ بىورىلەرق بوميدانىك بىر موقۇغۇ مەتا زىنە قورىيان اوئاغ ھاييون صدرىنە موضوع تخت عاليىدە قانۇنى سلطان سليمان خان مربع نىشىن احتشام ايدى . تخت عاليىنلىك صاغ طرفىدە شىيخ الاسلام كەل پاشا زادە شمس الدین احمد افندى و آناتولىي قاضىيىسىكىرى مولانا قادرى افندى وصول طرفىدە خواجە شەرىيارى مولانا خىرالدین افندى ايلە روم ايلق قاضىيىسىكىرى فشارى زادە عەيى الدين افندى و تخت عالى قارشىسىتىدە كى صەنەك بىر جانبىنە هيئىت و كلا ايلە سدارات مۇزولرى اوطۇرمىشلار و بىر دىكىر جانبىنە آق قىبولى فرخشاد بىك ، يايىندر اوغلى سراد بىك ، سلطان غورى زادە محمد بىك ، دولنادر اوغلۇ لطيف بىك

[۱] بودوندار بىك دولنادرلى بىكلەندىن تېقىبىك اوغلۇ اولىدىنى لظر تارىخىدە بىھولىدۇ .

مسند نشین افتخار اولمشاردی [۱].

۹۴۱ سمنده سلطان سلیمان خان قانونی تبریزی فتح ایتدیکنند
تزویج ایرانیانه ملتی اولان محمد علی بکر پادشاه مشارالیه حضرت‌تلریه
سلطانیه شهر نده دخالت ایلدیلر . ترک عرق نجینک او ز اوغلاری
اولان بونلرک دخالت واقعه‌سی تزویج پادشاهیده موجب محظوظیت
اولهرق محمد بک یوز بیک اقیه نقد و ایکن خفتان و بش دلبند و بر
محوزه [۲] ایله ارضروم ، علی بکر یکرمی بیک اقیه و بر جامه [۳]
ایکن دلبند و بر محوزه ایله جشکزک سنجاقلری توجیه بیورالدی [۴] .
علی بک بعده پاسین و خربوت سنجاقلری ده علاوه‌ایلدی .
کیده‌وک قارص بکر بکیلکی ده عهده درایته تقویض اولنیش ایسده
ایرانلرک بر باصقینله منهزم اولهرق آز مدت صکره پاسینده وفات ایلدی .
محمد بک ارضرومده اجرای حکومت ایتمکده ایکن شاه طهماسبک
آن ایران طرفه جلب ائمک تشیشه بولندینی محسوس اولغله مأموریتی
روم ایلی یقه‌سنه تحویل و آرپه‌لق وجهله عهده‌سنه نیکبولی و کوستدیل
سنجاقلری توجیه اولنی . محمد بک شو ایکن سنجاقل عهده‌سنه
اولندینی حالده قزانلوق قصبه‌سنه [۵] مدت مدیده اقامت ایدوب برچوق
آثار خیریه ایله تزین ایلدیکی قصبة مذکوره ده ۹۷۷ تاریخنده وفات

[۱] بولطیف بک دنی هويت صحیحه‌سی آکلاشیله مدي . زیرا بوقرقئه سوری
بازان سوا لاقزاده تاریخنده بوندن فضلہ برمعلومات کوریله مه مشدره .

[۲] (محوزه) اسکی زمانه قولانیلان رسمی آلای قاووغى .

[۳] (جامه) وقتیه اسکدارده و بیله‌جکده نیج و اعمال اولنان متنین
و طریف ایکلی ترک قطینه‌سی .

[۴] آنله برابر بر بک‌دها کلرک نائل النفات و تشریفات اولندینی تبریزه
عاده منازل‌نامه سلیمانیه عمر ایسده اسی ذکر اولنیدیندن بالطبع هویتی
بیلنده مدي .

[۵] قزانلوق اولوب شدی بلغارستانده واقع بر قصبه کل یاغی چیقار مقله مشهوردر .

ايلدىكىندن عهده سندن انحصار ايدن سنجاقلار اوغلى (قره خان بىك) ھ ويرلدى . قره خان بىكىن سكرە اوغلى (علامالدين) بىك دىنى متصرف اولىش ايدى .

سلطان سليمان قانونى تك شهزادەلرنىن اولوب بىوك برادرى شهزادە سلطان سليم ايله آرمىرنىدە وقوعه كلن بىر محاسە ئادىھ تىيجەمى اولەرق سوق افعال ايله ايران شاهى طەماسپ شاه تزدىتە صاووشىش اولان شهزادە سلطان بايزىدك ٩٦٩ تارىخىندا اوغرادىنى فلاتكت معلومە اوزرىتە شهزادە تك خواض بىندكاني بىر صورتە دوچار قىر و غدر ايدلىكى صرەدە بوناردن و اساساً فلك كۆسکۈنلەرنىن دولفادارلى احمد بىك طەماسپ شاھك مظھر غۇرى اوھەرق ايراندەكى دولفادارلى اويمانىي اىچىنە كۈندرەلدى [۱] .

١١٧٥ سنه سندە كلىس مالكانمىي عهده سنه توجىھ بىورىلان رشوان زادە سليمان پاشابە وكالە دولفادار اوغلى عمود بىك كلىس و يوودە لقە كۈندرەلىسىدە اوچ آى سكرە افضل ايله مىرۇشە عودت ايلدى .

١٢١٠ سنه سندە عىنتابىدە اميرلى يىنى سيدىل ايله يېكىچرىلار ميانى سندە وقوعه كلان مقاتله شىدىدە دن دولايى عىنتابك آسایش و انتظامە خلل كىلىدىكىندن عىنتابىجە حال سايقىك اعادە سنه مىرۇش بىكلر بىكىسى دولفادار اوغلى عمر پاشا مأمور اوھەرق عىتابىب كىدر اىكىن عىتابىلە بازار جق آراسىندەكى (قره بىقلى) درېبىندە قىلغىلى عىشيرىتىن بىر شقىنىڭ آتدىنى قورشۇنلە شىهد اوولدى ، نىشى مىرۇشە كېتىرىلوب بىك جامىي مزارلىتە دفن اوولندى . آغۇزدىن آغۇز طولاشوب كلان و مىرۇشە ايشىدىلەن بىر حكايىيە كورە اول وقت عمر باشانك قاتلى آرا ئىھەرق قانى هدر اولىش ابىش ، غريب شى .

صوڭرملىرى مىرۇشە يىتىشنى دولفادار اوغلارىنندىن مىصلەنى بىك زادە

[۱] ايرانك آذربايجان قطعە سندە ذوالقدرلى نامىلە بىوك بىرتىكان عىبرىتىواردرە .

ابراهیم بک ایچه شهرت قزانیش ایسده حلب والیسى جبار زاده محمد جلال الدین پاشانک دوچار معامله جبارانی او له رق ۱۲۳۰ سنه سنه عینتايده اعدام ایدلشدرو .

ابراهیم بک خندوی حاجی خلیل بک دولغادرلی او قافی تویینی دوعهدہ و مرعشده عقل درایتیه واوقافه اولان حسن خدمتیه اشتخار ایده رک اساساً بک قیصه اولان اولو جامعنه مناره سی بر شکل موزوندہ ۱۲۹۴ تاریخندہ ترقیماً ائشایه موفق اولمشدر. و فانی ۱۲۶۸ سنه سنه در . وزرادن منعشی بازیزد زاده مرحوم سلیمان پاشانک زوجی سی ومنشی شهیر رحمنی کنمان بک و والده سی شریشه خانم خلیل بک (بی بی [۱]) سی ایدی. بو خلیل بکدن صکره دولغادرلی او جاغنده بلی باشی آدم یتشمه مشدر .

دولغادرلی اولکاسی

علام الدوّله بک زمان ای بالاندہ یعنی دولغادرلی حکومتک دور کاندہ دولغادرلی اولکاسی آشاغیده صایلان بر لردن متسلک ایدی :

مرعش، البستان، کوکسون، اندرین، ظمانی، قبصريه، قيرشهری، آقره، بوز اوق (بوز غادجهتی)، دارنده، خربوت، ملاطیه، بهنی، حصنصور، کاخته، کرکر، دیاربکر، اورفه، چرمیک، قلعه الروم، عینتاب، بازارچق، هارنی (یعنی هارونیه - باعجه)، کوندزلی [۲] (شماییک خاصه قضاپیله بیلانه تابع خوشل ناجیه سی)، عینی اووه سی، آنطاکیه، طرابلس شام، سیس، قارص ذو القدریه، عنیزیر (پیاس)، آیاس .

دولغادر و رمضان اوغللری اولکالرینک حدودی جیحان نهرينک

[۱] (بی بی) ترکبده عمه معناسته در ، عمه مقامنده (خاله) کلمه سنك استعمال غلط فاختدو .

[۲] کوندزلی و قبیله مشهور بر قصبه ایدی. شدی بیلان قضاى داخلنده ورق ایک ساعت جهت شیاله سندہ و جبل برکت ائکنده خرابه سی موجوددر.

منصبىدىن باشلايدىرق نهراً يوقارى چيقدىدىن صوڭرە مىسىك آز ايلرىسىندە نھرى ترك ايلە بىرآ سولە يعنى سىسە طوغىرى بىر زاوجە يابەرق وقارمىن ذوالقدر يە ايلە سىسى بوزاوجەنىڭ اىچنە آلهرق اندرىن جەتتەكىدە واورادن طاوروس سلسلىسى شىعاتىندەن ولى طاغنڭ صىرتىجە نىكىدە سىتە قدر اوزار ايدى .

وسمۇت ملکىيە سە نظرآ دولنادرلى او لىكاستك او لوقتىكى تفوسى تەخىننا بر مىليون اىكى يۈز بىك رادەسىندە ايدى .

سراي

دولنادرلى اوغلارىنىڭ سە عىشىدە كى سرايى قبوجق والاى بىك وشكىرىلى محلەلرینىڭ اوكتىنە وغىرب جەتتە ناظر بىر تىپدە وشمدى سراي آلتى جامى دىنلەن جامع شەرىفلىك اوست باشىدە ايدى . بوسرايك درجه جاماتى مجھول اولقە بىرا بر سىنت و مئانىت مەعمارىيە جەتتىلە دە اينە عالىيدەن مەددود او لمىدىنى و او زمانە كورە بىسيط بىر حالدە يابىلدىنى بوكۇن ئەلەندەن بىلە ائر قالماشى او لىسىندەن آكلاشىلىپور . سرايىك عرصىسى اليمۇم مەملە حالتىدە در . بى سرا يلىرى دە البستانىدە وار ايدى .

عارف

ما بىدى وار